

ingediend op **1379** (2021-2022) – Nr. 1
19 juli 2022 (2021-2022)

Conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Katrien Schryvers, Peter Van Rompuy,
Koen Van den Heuvel en Stijn De Roo

over een vrijstelling voor ouders
van de erfbelasting op de nalatenschap
van een overleden minderjarig kind

Inleiding

Op een erfenis moet erfbelasting betaald worden. Hoeveel erfbelasting de erfgenaam moet betalen, hangt af van de graad van verwantschap met de overledene, de omvang van de nalatenschap en de samenstelling van de erfenis (roerend of onroerend goed). Van het actief van de nalatenschap mogen de begrafeniskosten en eventuele schulden van de overledene worden afgetrokken. De belasting wordt dan geheven op het nettoactief. Elke nalatenschap moet worden aangegeven. Voor bepaalde delen van de nalatenschap kan iemand recht hebben op een vrijstelling of vermindering.

De erfbelasting wordt berekend volgens het tarief, vermeld in artikel 2.7.4.1.1 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit. Erfenissen in rechte lijn en tussen echtgenoten of samenwonenden worden tegen de laagste tarieven belast (tabel 1). De tarieven in die categorie worden toegepast op de nettoverkrijging per erfgenaam, en de te betalen erfbelasting wordt apart berekend op roerende en onroerende goederen.

Tabel 1

Bedrag van de nalatenschap (in euro's)	Tarief erfbelasting	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten
0,01 tot en met 50.000	3%	
50.000,01 tot en met 250.000	9%	1500 euro
vanaf 250.000,01	27%	19.500 euro

Erfenissen tussen broers en zussen worden belast tegen hogere tarieven (tabel 2). In die categorie worden de tarieven toegepast op het overeenstemmende gedeelte van de nettoverkrijging van elk van de rechtverkrijgenden. Er wordt evenwel geen opsplitsing gemaakt tussen het roerend en het onroerend gedeelte.

Tabel 2

Bedrag van de nalatenschap (in euro's)	Tarief erfbelasting	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten
0,01 tot en met 35.000	25%	
35.000,01 tot en met 175.000	30%	8750 euro
vanaf 175.000,01	55%	20.750 euro

Wie niet behoort tot de categorie van afstammelingen in rechte lijn, echtgenoten of samenwonenden of broers en zussen, wordt belast volgens de hoogste tarieven (tabel 3). Voor die categorie worden de tarieven toegepast op het overeenstemmende gedeelte van de som van de nettoverkrijgingen door de rechtverkrijgenden van deze groep.

Tabel 3

Bedrag van de nalatenschap (in euro's)	Tarief erfbelasting	Totaalbedrag van de belasting op de voorgaande gedeelten
0,01 tot en met 35.000	25%	
35.000,01 tot en met 175.000	45%	8750 euro
vanaf 175.000,01	55%	26.750 euro

In deze conceptnota willen de indieners focussen op de erfbelasting die moet worden betaald door ouders die erven van hun minderjarig kind.

Het verlies van een dierbare is altijd ingrijpend en pijnlijk. Het verlies van een kind is bovendien een gebeurtenis die tegen de natuur ingaat. De verplichting om als ouders erfbelasting te betalen op de nalatenschap van een minderjarig kind, wordt door de ouders als bijzonder pijnlijk aanvoeld. In België geldt een leerplicht tot de leeftijd van de wettelijke meerderjarigheid, 18 jaar dus. Dat betekent dat minderjarige kinderen in normale omstandigheden nog niet in de mogelijkheid zijn geweest om via werk een vermogen op te bouwen. Als ze al een nalatenschap hebben die onderhevig zou zijn aan een erfbelasting, dan is die meestal afkomstig van de ouders zelf, of via de doorgeefschenking van grootouders. In dat laatste geval is er ook al erfbelasting op betaald. Ook het gegeven dat de bedragen die verschuldigd zijn bij zulke verervingen, zeer klein zijn, kan de keuze om die categorie van erfgenamen vrij te stellen van erfbelasting, verdedigen. Daarnaast wijzen de indieners erop dat bij vererving door ouders er meestal nadien opnieuw een vererving is door kinderen, waardoor er opnieuw erfbelasting betaald zal moeten worden.

De administratieve verplichtingen die verbonden zijn aan de aangifte van een nalatenschap van een minderjarige staan veelal niet in verhouding tot de betrokken bedragen. Bovendien verhinderen ze de ouders om werkelijk te rouwen en het verlies van hun kind een plaats te geven. Ook dat zien de indieners van deze conceptnota als een valabele reden om de erfbelasting die ouders moeten betalen op de nalatenschap van hun vooroverleden minderjarig kind, af te schaffen.

Minderjarige erflaters

In tabel 4 wordt het aantal minderjarige erflaters weergegeven per aanslagjaar (dat is het jaar van overlijden), samen met het bedrag van de erfbelasting. In de periode 2015-2019 waren er in totaal maar negentien belastbare nalatenschappen van minderjarigen. Dat betekent dat de meeste dossiers geen belastbaar actief hadden.¹

Tabel 4

Aanslagjaar	Aantal dossiers	Ingeschreven erfbelasting (in euro's)	Aantal overlijdens van minderjarigen ²
2015	389	11.645,44	670
2016	299	143.215,02	616
2017	301	368,97	696
2018	320	24.622,17	686
2019	306	12.834,58	655
2020	264	934,00	597
2021	265	10.177,00	447*

* Het cijfer voor 2021 is voorlopig en is gebaseerd op de extractie vanuit het Rijksregister op 15 januari 2022 (definitieve cijfers worden gepubliceerd in juni 2022)

¹ *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2019-20, nr. 130 van Katrien Schryvers aan minister Matthias Diependaele en *Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 283 van Katrien Schryvers aan minister Matthias Diependaele.

² Statbel, Verdeling overlijdens per leeftijd en geslacht sinds 1992 (<https://statbel.fgov.be/nl/themas/bevolking/sterfte-en-levensverwachting/sterfte#figures>).

In de wetenschap dat in Vlaanderen in 2021 in totaal 1.659.132.293 euro aan erfbelasting werd ingeschreven in het kohier, moet worden geconcludeerd dat het aandeel van de ingeschreven erfbelasting op nalatenschappen van minderjarige erflaters, namelijk 10.177 euro, daarin verwaarloosbaar is.

Wettelijke terugkeer

Het is aannemelijk te veronderstellen dat de erfgenamen van minderjarige erflaters in de meeste gevallen de ouders zijn. Ingeval de nalatenschap van de kinderen bestaat uit schenkingen die de ouders aan hun kinderen hebben gedaan, kan dat vallen onder de wettelijke terugkeer van schenkingen en is er geen erfbelasting verschuldigd. Het is immers zo dat als ouders of (over)grootouders zaken schenken in neergaande lijn (aan hun kind of (achter)kleinkind), en het kind overlijdt vóór de schenker, er sinds het decreet van 6 december 2013³ een vrijstelling op de erfbelasting is toegestaan voor de geschonken goederen.

Opdat de vrijstelling zou gelden, moet aan elk van de onderstaande voorwaarden tegelijk worden voldaan⁴:

- de goederen zijn geschonken vóór het overlijden van het (achter)kleinkind;
- de schenker is nog in leven bij het overlijden van het (achter)kleinkind;
- de goederen zijn ofwel zelf nog in natura aanwezig in de nalatenschap, ofwel, als de goederen al werden vervreemd, is daarvoor nog een schuldvordering in de nalatenschap aanwezig;
- het vooroverleden kind heeft zelf geen nakomelingen op het ogenblik dat het gestorven is.

Het is echter zo dat de vrijstelling niet automatisch wordt toegekend: ze moet worden aangevraagd in de aangifte van de nalatenschap, in de rubriek 'Gunstregelingen'.⁵

Bescheiden verkrijgingen

Ook als er niet aan de voorwaarden wordt voldaan om recht te hebben op de vrijstelling van erfbelasting op basis van wettelijke terugkeer, is het mogelijk dat er geen erfbelasting is verschuldigd. Zo voorziet de regelgeving⁶ in een vermindering op de betaling van de verschuldigde erfbelasting voor bescheiden verkrijgingen. Een bescheiden verkrijging is een nalatenschap waarvan het bedrag van de nalatenschap niet groter is dan hetzij 50.000 euro voor erfenissen in rechte lijn of tussen echtgenoten, hetzij 18.750 euro voor erfenissen tussen broer of zus, hetzij 12.500 euro voor erfenissen tussen andere personen. Het bedrag van de vermindering is afhankelijk van de graad van verwantschap en van het bedrag van de nettover verkrijging. De meeste kinderen hebben wellicht geen groot vermogen en als het gaat over relatief kleine bedragen, is het resultaat van de berekening van de erfbelasting dat er helemaal geen belasting verschuldigd is.

Voor individuele nettover verkrijgingen in de eerste categorie van erfgenamen (echtgenoten, wettelijk samenwonenden en rechte lijn) die de 50.000 euro niet overstijgen, geldt een vermindering op de erfbelasting van maximaal 500 euro. Die vermindering wordt degressief verleend en wordt berekend aan de hand van de volgende formule: vermindering = 500 euro x (1 - nettover verkrijging/50.000). In de praktijk betekent dit dat die erfgenamen op een individuele nettover verkrijging van 12.500 euro of minder géén erfbelasting hoeven te betalen.

³ Voorstel van decreet van mevrouw Griet Smaers, de heren Ludo Sannen en Matthias Diependaele, mevrouw Katrien Schryvers en de heren Bart Van Malderen, Piet De Bruyn en Koen Van den Heuvel houdende wijziging van het Wetboek der Successierechten, wat de wettelijke terugkeer betreft (*Parl.St.* VI.Parl. 2012-13, nr. 2097/1 t.e.m. 5).

⁴ Artikel 2.7.6.0.4 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

⁵ Artikel 3.3.1.0.7, §1, 14°, i), van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

⁶ Artikel 2.7.5.0.1 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit.

Voorstel voor nieuwe regelgeving

Door de bijzonderheid van het verlies van een kind, het belang van het rouwproces en de verwaarloosbare financiële impact stellen de indieners van deze conceptnota voor om op nalatenschappen van minderjarige erflaters geen erfbelasting te heffen.

Concreet stellen de indieners voor om in de Vlaamse Codex Fiscaliteit een nieuw artikel 2.7.6.0.7 in te schrijven, dat zou luiden als volgt: "De waarde van de goederen die ascendenten van de erflater verkrijgen uit de nalatenschap van een erflater die overleden is voor hij de leeftijd van achttien jaar heeft bereikt, wordt vrijgesteld van erfbelasting."

Stief- of zorgouders erven niet automatisch van hun stief- of zorgkinderen en vallen dus niet onder het begrip 'ascendenten', dat in het nieuwe artikel is opgenomen. Wel kunnen kinderen vanaf 16 jaar vrijwillig een testament opmaken. Daarin zouden ze hun stief- of zorgouders kunnen aanwijzen als erfgenaam. De indieners van deze conceptnota stellen voor om stief- of zorgouders die als erfgenaam zijn opgenomen in een testament van hun stief- of zorgkind, dezelfde vrijstelling op de erfbelasting toe te kennen als ouders, als dat kind op minderjarige leeftijd overlijdt.

Katrien SCHRYVERS
Peter VAN ROMPUY
Koen VAN DEN HEUVEL
Stijn DE ROO